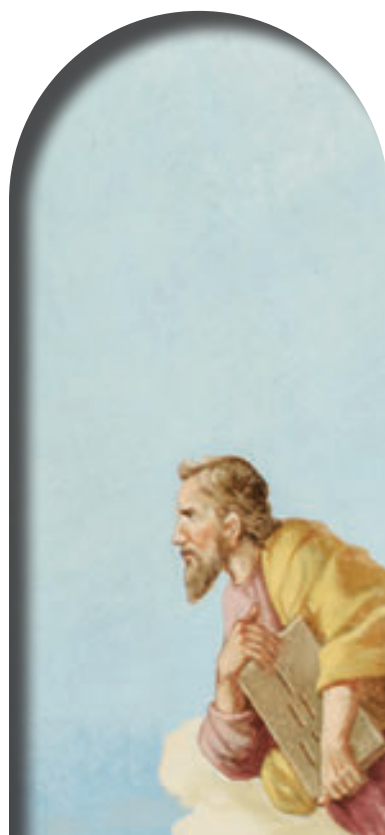
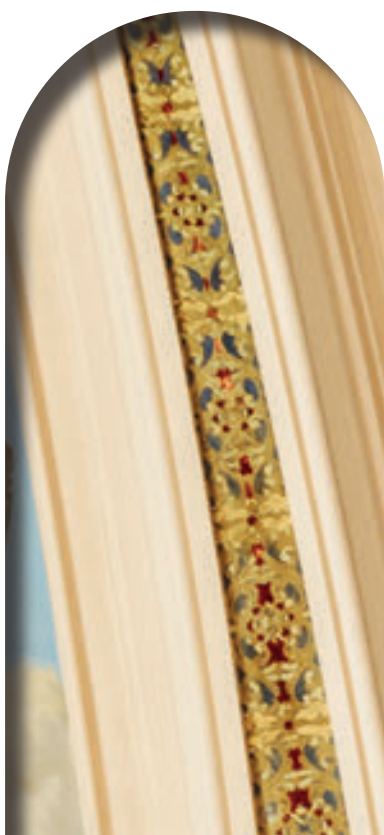

Wydawca: / Published by:

POLONIKA

Narodowy Instytut Polskiego Dziedzictwa
Kulturowego za Granicą POLONIKA
ul. Madalińskiego 101, 02-549 Warszawa
e-mail: kontakt@polonika.pl
www.polonika.pl

Autorzy: / Authors:

ANNA SYLWIA CZYZ, BARTŁOMIEJ GUTOWSKI, PAWEŁ SIERADZKI

Tłumaczenie: / Translation:

MAŁGORZATA MATYSIK

Redakcja językowa: / Edited by:

AGNIESZKA KURPISZ

Korekta wersji polskiej: / Proof-reading of the Polish version:

AGNIESZKA KURPISZ

Fotografie: / Photography:

NORBERT PIWOWARCZYK

Plany: / Plans:

BARTŁOMIEJ GUTOWSKI

Projekt graficzny: / Graphic design:

KATARZYNA BRZOSTOWSKA

Druk: / Printing:

DRUKARNIA EDIT
UL. DWORKOWA 2,
05-462 WIĄZOWNA
WWW.EDIT.NET.PL

Copyright © Narodowy Instytut Polskiego Dziedzictwa Kulturowego za Granicą
POLONIKA, 2021

ISBN 978-83-66172-33-3

Instytucja nadzorująca: / Supervisory institution:

MINISTERSTWO KULTURY I DZIEDZICTWA NARODOWEGO
THE MINISTRY OF CULTURE AND NATIONAL HERITAGE

**Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego**

Wydawca wykorzystuje fotografie na podstawie udzielonych przez autorów licencji i zgodnie z warunkami określonymi w umowach licencyjnych, nie odpowiada za ewentualne naruszenia majątkowych praw autorskich osób trzecich w związku z wykorzystaniem fotografii w niniejszej publikacji.

The Publisher uses the photographs on the basis of licenses granted by the authors and in accordance with the terms and conditions specified in the license agreements is not responsible for any possible infringement of copyrights of third parties resulting from the use of the photographs in this publication.

Spis treści

Table of Contents

Dorota Janiszewska-Jakubiak

Wstęp / Foreword 7

Paweł Sieradzki

Polacy – Katolicyzm – Ameryka

Poles – Catholicism – America 11

Bartłomiej Gutowski

Kościół pw. św. Wojciecha

Church of St. Albertus Detroit, Michigan 25

Bartłomiej Gutowski

Kościół pw. św. Kazimierza

Church of St. Casimir Detroit, Michigan 47

Bartłomiej Gutowski

Kościół pw. św. Franciszka z Asyżu

Church of St. Francis D'Assisi Detroit, Michigan 53

Bartłomiej Gutowski

Kościół pw. św. Józefa

Church of St. Josephat Detroit, Michigan 71

Bartłomiej Gutowski

Kościół pw. Najświętszego Serca Maryi

Church of the Sweetest Heart of Mary Detroit, Michigan 85

Bartłomiej Gutowski

Kościół pw. św. Stanisława Biskupa i Męczennika

Church of St. Stanislaus Bishop and Martyr Detroit, Michigan 101

Bartłomiej Gutowski

Kościół pw. św. Jana Kantego

Church of St. John Cantius Detroit, Michigan 111

Bartłomiej Gutowski

Kościół pw. św. Jadwigi Śląskiej

Church of St. Hedwig of Silesia Detroit, Michigan 123

Bartłomiej Gutowski

Kościół pw. św. Jacka

Church of St. Hyacinth Detroit, Michigan 139

Anna Sylwia Czyż

Kościół pw. św. Stanisława Kostki

Church of St. Stanislaus Kostka Bay City, Michigan 157

Bartłomiej Gutowski

Kościół pw. św. Floriana

Church of St. Florian Hamtramck, Michigan 169

Bartłomiej Gutowski

Kościół pw. Matki Bożej Szkaplerznej

Church of Our Lady of the Scapular Wyandotte, Michigan 183

Anna Sylwia Czyż

Kościół pw. św. Stanisława Biskupa i Męczennika

The Basilica of St. Stanislaus Bishop and Martyr Chicopee, Massachusetts 199

Anna Sylwia Czyż

Kościół pw. św. Stanisława Kostki

Church of St. Stanislaus Kostka Winona, Minnesota 215

Bibliografia / References 229

Norbert Piwowarczyk

Autor wszystkich fotografii / Author of all photography

Wstęp

Foreword

Narodowy Instytut Polskiego Dziedzictwa Kulturowego za Granicą POLONIKA oddaje do rąk Czytelników drugi tom z cyklu albumowych publikacji poświęconych parafiom i kościołom polskim w Stanach Zjednoczonych.

Wydany przez Instytut bogato ilustrowany album towarzyszy realizowanemu od kilku lat projektowi „Parafie i kościoły polskie w USA”, w którym uczestniczą naukowcy z Ośrodka Badań nad Polonią i Duszpasterstwem Polonijnym Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego oraz z Instytutu Historii Sztuki Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego. Finansowanie prac stało się możliwe dzięki funduszom Programu Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego „Ochrona dziedzictwa kulturowego za granicą”, których beneficjentem jest Towarzystwo Przyjaciół Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego.

Kompleksowym badaniom poddawane są świadectwa dziejów polskich społeczności zgromadzonych wokół ośrodków duszpasterskich. To zarówno budowle sakralne wraz z wyposażeniem, wymagającym obecnie profesjonalnej inwentaryzacji, jak i materiały archiwalne, księgozbiory, czasopisma. To dziedzictwo coraz częściej jest zagrożone rozproszeniem lub bezpowrotną utratą na skutek zmniejszającej się liczby parafian polskiego pochodzenia wynikającej z różnych powodów – migracji, ograniczonego napływu Polaków decydujących się na osiedlanie się na terenie Stanów Zjednoczonych czy zmian związanych z upadkiem lub przekształceniami niektórych gałęzi gospodarki, tak jak to stało się w Detroit – jednym z miejsc, którym poświęcony jest album.

The National Institute of Polish Cultural Heritage Abroad POLONIKA presents to the readers the second volume in a series of publications about Polish parishes and churches in the United States.

This spectacularly illustrated book published by the Institute is an outcome of the ongoing research project “Polish Parishes and Churches in the USA”, which has been conducted for several years by researchers from the Center for Polish Studies and Polish Pastoral Care of the Catholic University of Lublin and the Institute of History of Art of Cardinal Stefan Wyszyński University. Financing has been provided by the Society of Friends of the Catholic University of Lublin from the funds of the Program of the Minister of Culture and National Heritage “Protection of Cultural Heritage Abroad”.

The project involves comprehensive research into the material evidence of the history of Polish communities gathered around pastoral centers. These historical traces include ecclesiastical buildings and their furnishings, which nowadays require professional stock-taking, but also archives, book collections and magazines. This heritage may soon be dispersed or irretrievably lost as the number of parishioners of Polish descent is decreasing for various reasons, such as migration, small influx of Poles deciding to settle in the United States or demographic changes related to the collapse or transformation of some areas of the economy, as it happened in Detroit, which is one of the places the present publication is focused on. In the times of the city’s prosperity and rapid development of

W czasach świetności tego miasta i dynamicznego rozwoju przemysłu motoryzacyjnego Polacy byli najliczniejszą grupą wśród imigrantów. Obecnie większość z nich przeniosła się w okolice Detroit lub do innych części Stanów Zjednoczonych.

Te różnorodne procesy gospodarczo-społeczne nie pozostają bez wpływu na liczbę funkcjonujących parafii i świątyń. Część kościołów i towarzyszących im budynków zmieniło właściciela, funkcję, a zdarzają się też przypadki wyburzania obiektów sakralnych, które nie są chronionymi prawem zabytkami. To jeden z powodów przyspieszenia badań i konieczności upowszechniania wiedzy na temat roli i znaczenia spuścizny kulturowej Polonii amerykańskiej. Mam nadzieję, że kolejny tom publikacji poświęconej parafiom i kościołom polskim w Stanach Zjednoczonych przybliży Czytelnikom to wciąż tak mało znane dziedzictwo polskiej obecności poza granicami kraju.

the automotive industry Poles were the most numerous immigrant group in the city; nowadays most of them have moved to the suburbs of Detroit or to other parts of the United States.

These diverse economic and social processes have had an impact on the number of existing parishes and churches. Some church and parish buildings have changed hands or have been repurposed, and there have also been cases of demolishing churches which were not listed as historic monuments protected by law. This is one of the reasons why time is of the essence in conducting the research and spreading the knowledge about the role and significance of the cultural heritage of the Polish American community. I hope that the present publication concerning Polish parishes and churches in the United States will give the readers further insight into the still little known heritage of Polish presence abroad.

DOROTA JANISZEWSKA - JAKUBIAK

Dyrektor Narodowego Instytutu
Polskiego Dziedzictwa Kulturowego za Granicą
POLONIKA

Director of the National Institute
of Polish Cultural Heritage Abroad
POLONIKA

